

Dvojí metry
Miloš Balabán

Zřejmě nejen majitelé cestovních kanceláří byli překvapeni vývojem situace ve velkých turistických destinacích, jako je Egypt a Tunisko. Zjevně zaskočen byl i americký prezident, Evropská unie a možná i Izrael. Analýzy řady prognostických center sice upozorňovali na velmi nestabilní politickou, ekonomickou a sociální situaci v řadě arabských zemí, málokterý analytik si ale dokázal představit, co způsobí prosincové sebeupálení zoufalého nezaměstnaného tuniského vysokoškoláka šikanovaného tuniskými úřady. Doslova v přímém přenosu se také potvrdil fenomén vlivu globálních médií, která mají v některých případech větší moc než státy. V tomto konkrétním případě se to týká arabské televizní stanice Al – Džazíra.

Tektonické pohyby v arabském světě se ale dnes odehrávají bez zásadnějšího vlivu Západu. Demokratizace oblasti podle představ bývalého amerického prezidenta Bushe se nenaplnila. Otázkou je výslednost celé řady iniciativ a projektů Evropské unie zaměřených i na podporu „dobrého vládnutí“ v senzitivní oblasti Severní Afriky a celého Středomoří, jakými jsou např. Barcelonský proces a Unie pro Středomoří.

Nakonec se ukazuje, že vlastně většina arabského světa je zónou „zamrzlých konfliktů“, ačkoliv je tento termín dnes v podstatě používán jen ve vztahu ke konfliktním zónám na území bývalého SSSR. Zřejmý konec, i když v mnoha ohledech relativní, stability na severu Afriky a Arabském poloostrově může posílit kompaktní zónu bezpečnostní nestability táhnoucí se od Alžírsko přes Egypt, Izrael, Libanon. Saudskou Arábii, Írán. Afghánistán až po Pákistán. Čelit této nestabilitě především vojenskými prostředky jak se ukázalo v Iráku a v Afghánistánu, ale není možné.

Tunisko a Egypt také v této souvislosti opět staví Západ před nelehkou otázku: jak se chovat k autokratickým vůdcům a diktátorům na Blízkém východě, ale i v Zakavkazsku nebo ve Střední Asii. Politika a diplomacie jistě není černobílá, často je potřeba vycházet (a děje se tak) z pragmatických zájmů. Nicméně aktuální arabská lekce by měla vést k zamyšlení o rizicích, která mohou plynout z politiky „dvojích metrů“ ve vztahu třeba vůči Lukašenkově Bělorusku na straně jedné a Saudské Arábii, Ázerbajdžánu, Kazachstánu, Turkmenistánu a Uzbekistánu majících v čele demokraticky nezvolené a neodvolatelné vůdce na straně druhé. Je to námět k přemýšlení i pro naši zahraniční politiku.

(autor je bezpečnostní analytik)